

моральних якостей студентів засобами колективно-інструментального музикування); 9) толерантність (повага й шанобливе ставлення викладача (керівника-диригента) до кожного учасника навчального оркестру, урахування його поглядів та естетичних уподобань); 10) зацікавленість викладача і студентів у результатах спільної діяльності в навчальному музично-інструментальному колективі (досягнення високого музично-виконавського рівня, створення обстановки творчої співдружності і взаємодопомоги) [2, с. 32 – 33].

Ефективність роботи студентського оркестру залежить від правильної організації навчального процесу в оркестровому класі, а також від добре налагодженої організаційно-функціональної структури навчального музично-інструментального колективу – виконавського складу (диригента-керівника, концертмейстера оркестру, оркестрових груп та їхніх концертмейстерів, окремих виконавців), а також активу навчального оркестру (старости, відповідальних за різні ділянки роботи в оркестрі тощо).

Результативність діяльності навчального оркестру чи ансамблю великою мірою залежить від професіоналізму його керівника – викладача оркестрового класу, який має володіти комплексом особистісних і професійно-педагогічних компетентностей.

Отже, дослідження науково-педагогічних і мистецтвознавчих основ оркестрового й ансамблевого виконавства дало нам змогу визначити сутність, функціональні характеристики й структуру навчального музично-інструментального колективу в системі професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Література

1. **Ільченко О. О.** Художні основи аматорського народно-оркестрового виконавства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора мистецтвознавства : спец. 17.00.03 „Музичне мистецтво” / О. О. Ільченко ; Нац. муз. академія України ім. П. Чайковського. – К., 1996. – 60 с.
2. **Пляченко Т. М.** Підготовка майбутнього вчителя музики до роботи з учнівськими оркестрами та інструментальними ансамблями : [монографія] / Т. М. Пляченко. – Кіровоград : „Імекс-ЛТД”, 2010. – 428 с.
3. **Польская И. И.** Камерный ансамбль: теоретико-культурологические аспекты : дис. на соискание учёной степени доктора искусствоведения : спец. 17.00.03 „Музыкальное искусство” / И. И. Польская ; Харьк. гос. академия культуры. – Харьков, 2003. – 435 с.

УДК 786.8(07)

Т. Г. Сивак

ВИВЧЕННЯ КУРСУ "МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРИ НА БАЯНІ" У ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ І-ІІ РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ

В статье освещается вопрос углубления теоретических знаний в сфере инструментального исполнительства, предлагается введение дополнительной педагогической профессии на отделениях музыкального искусства, обобщается опыт изучения курса методики обучения игре на баяне (аккордеоне) в педагогических колледжах, училищах.

Ключевые слова: *дополнительная специализация, теоретические и практические основы исполнительства.*

The article highlights the issue of deepening of the theoretical knowledge of students in instrumental performance, it is proposed the introduction of additional teaching profession at the department of music, generalized experience of the course teaching methods to play the button accordion (bayan) in pedagogical colleges.

Keywords: *Additional specialization, theoretical and practical bases of instrumental performance*

Глобальні перетворення, що відбуваються в нашому суспільстві, зумовлюють суттєві зміни в організації та оптимізації вищої освіти в Україні. Основні принципи підготовки фахівців у вищих навчальних закладах I—II рівня акредитації полягають у тому, щоб підготовка молодших спеціалістів відповідала потребам держави, суспільства, особи, щоб пріоритетом були загальнолюдські духовні цінності, а професійна підготовка мала гуманістичну спрямованість, випереджувальний характер, безперервність та ступеневість [3, с. 5].

Головною метою виховної роботи стає формування свідомого громадянина, патріота, професіонала, людини з притаманними їй особистісними якостями і рисами характеру, світоглядом і способом мислення, вчинками, поведінкою, спрямованими на саморозвиток та розвиток демократичного суспільства України [3, с. 6].

Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Шевченка, що відзначив вже сторічний ювілей від року заснування, є багатопрофільним вищим навчальним закладом, який посідає одне з провідних місць у підготовці фахівців для України. Допомогти молодій людині знайти своє місце в сьогоденному складному житті, сформуванню системи цінностей, надати їй необхідних знань, умінь і навичок для адаптації в нових соціально-економічних умовах - це основна робота колективу коледжу. Перед викладачами стоїть завдання: сформувати у майбутнього педагога вміння творчо і різнобічно розв'язувати професійні завдання, розвивати здібності до самостійної творчої діяльності.

Відділення музичного мистецтва, що створено в коледжі більше п'ятдесяти років тому, готує музичних керівників для дитячих дошкільних закладів та вчителів музики для загальноосвітніх шкіл з освітньою кваліфікацією "молодший спеціаліст". Формування особистості студента-музиканта відбувається як у колективній, так і в індивідуальній роботі, які характеризуються впровадженням нових методів навчання і виховання. Це нова педагогіка, характерною ознакою якої є інноваційність - здатність до оновлення, відкритість новому [5, с. 7]. Специфічними особливостями інноваційного навчання є його відкритість майбутньому, здатність до передбачення на основі постійної переоцінки цінностей, налаштованість на конструктивні дії в оновлених ситуаціях [5, с. 9].

Активно застосовуючи і розробляючи сучасну методику інноваційного навчання, передові педагогічні технології, викладачі відділення музичного мистецтва Уманського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. Т.Шевченка головною функцією навчання і виховання вважають розвиток людини, розкриття її творчого потенціалу, набуття глибоких професійних знань і умінь для виконання почесної суспільної місії в державі: навчання і виховання наступних поколінь.

Всебічний розвиток педагога-музиканта передбачає вміння самостійно застосовувати здобуті знання з різних предметів музичного циклу під час проведення музичних свят у школах та дитячих садках, тематичних занять, лекцій-концертів, конкурсів тощо, де студент, майбутній спеціаліст, може проявити свої творчі здібності як режисер, сценарист, ведучий, соліст, акомпаніатор [2, с. 49]. Ця діяльність відіграє велику роль у становленні майстерності педагога-музиканта, виховує творчу активність, самостійність, відповідальність і сценічну витримку, загострює розуміння необхідності досконалого володіння грою на музичному інструменті. Коли студенти на педагогічній практиці проводять масові музичні заходи, вони виступають не тільки як виконавці, а і як організатори всієї роботи, що сприяє усвідомленню ними особистої відповідальності як пропагандистів музики [4, с. 41]. Тісний зв'язок усіх музично-теоретичних дисциплін, знання методик, вокалу, гри на інструменті розвиває у виконавця культуру, смак, майстерність, творче ставлення до своєї праці.

Сучасні технології, інформатизована соціальна сфера потребують фахівця з більш об'ємною професійною підготовкою. Змінюється роль, місце і функції спеціалістів, підвищуються вимоги до їх компетентності, конкурентоспроможності. Тому потрібно шукати додаткові джерела ресурсного забезпечення, засвоювати господарський механізм ринкової економіки, пропонувати нові професійно-освітні і культурно-просвітницькі програми [1, с. 6].

У нашому коледжі ці проблеми вирішувалися таким чином, що до основної педагогічної спеціалізації почали додавати вивчення додаткової: на дошкільному відділенні - з отриманням основної спеціалізації вихователя в дитячому садку можна отримати додаткові спеціалізації: навчання дітей дошкільного віку англійської мови, організатор образотворчої діяльності у дошкільному закладі, керівник дитячого хореографічного колективу, організатор фізичного виховання дітей у дошкільному закладі, вихователь логопедичних груп, вчитель основ інформатики. Крім цього, в Уманському гуманітарно-педагогічному коледжі ім. Т.Шевченка відкрито відділення додаткових педагогічних професій, на якому, за бажанням, може навчатися студент з будь-якого відділення коледжу.

Студенти музичного відділення найчастіше виявляють бажання навчатися образотворчому мистецтву, вивчати англійську мову, вчитись організовувати і керувати художніми колективами: вокальним, інструментальним, хореографічним тощо. Протягом останніх років на відділенні додаткових педагогічних професій розпочалася підготовка вчителів, що навчають індивідуальної гри на музичному інструменті (баяні, акордеоні, фортепіано). Ініціатива впровадження цієї додаткової спеціалізації йшла від випускників музичного відділення, які, працюючи вчителями музики в сільських загальноосвітніх школах, виявили великий потяг дітей та їх батьків до навчання гри на баяні або акордеоні. За пропозицією викладачів предметної комісії народних інструментів для бажаних одержати додаткову спеціалізацію вчителя з індивідуального навчання гри на баяні (акордеоні) на відділенні додаткових педагогічних професій була впроваджена вибіркова дисципліна - методика навчання гри на баяні (акордеоні). Предмет вивчається тільки студентами музичного відділення у VI-VIII семестрах. Навчальна програма для педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів I—II рівня акредитації з освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста з предмета "Методика навчання гри на баяні (акордеоні)" включає питання історії винайдення інструмента, становлення методики професійного навчання, удосконалення конструкції інструментів тощо. Особлива увага відведена ролі українських педагогів-виконавців та методистів - М.Різоля, М.Давидова, М.Оберюхтіна, А.Семешка, В.Власова та інших, - у розвиток теорії і методики навчання гри на баяні.

Випускники коледжу, працюючи у загальноосвітніх навчальних закладах, мають можливість приділяти значну увагу організації роботи педагога в класі індивідуального навчання гри на баяні (акордеоні): плануванню навчальної роботи, складанню індивідуальних програм для кожного учня, вивченню видів і структури індивідуальних уроків, методів і прийомів навчання на індивідуальних заняттях, організації самостійної роботи учня, проведенню відкритих заходів з перевірки якості виконання навчальної програми. Перед початком навчання гри на інструменті проводиться діагностика музичних здібностей дітей. Майбутні вчителі ознайомлюються з поняттями "музикальність", "емоційність" у дітей, глибоко вивчають складові музичних здібностей: музичний слух (звуквисотний, мелодичний, поліфонічний, гармонічний, темброво-динамічний, внутрішній, абсолютний), почуття музичного ритму, музичну пам'ять і способи удосконалення цих складових.

Студентам надаються методичні рекомендації щодо проведення перших занять з дітьми і наголошується на тому, що педагог з індивідуального навчання гри на баяні (акордеоні) особливу увагу повинен приділяти особливостям анатомо-фізіологічного та психологічного розвитку молодших школярів. Від урахування цих особливостей може залежати взагалі результат навчання гри на інструменті. У подальшій роботі з учнями середніх і старших класів методи і прийоми роботи на індивідуальному занятті змінюються: підлітковий вік має свої особливості розвитку, яскравіше проявляються особистісні риси характеру і темпераменту учня, які впливають на стан взаємовідносин між педагогом і учнем. Створення довірливої навчальної атмосфери, розвиток зацікавленості до способів виконання, інтересу до виконавчої діяльності, бажання навчитися нового, виховати музичний смак, пізнати різні сторони музичного мистецтва - це завдання вчителя у спілкуванні з учнем.

Подальше вивчення курсу присвячено найважливішим основним темам розвитку й удосконаленню процесу гри на баяні (акордеоні):

1. Технічні функції рук, постановка їх, позиції, прийоми звукоутворення та звуковидобування на баяні, особливості міховедення.
2. Розвиток та удосконалення техніки виконання на баяні (акордеоні), формування технічних навичок.
3. Процес вивчення музичних творів, виразові засоби в музичному творі; принципи роботи над творами різних жанрів і форм: поліфонією, великою формою, варіаціями, творами малих форм.
4. Розвиток навичок творчого музикування: читання нот з аркуша, гра в ансамблі, транспонування, підбір по слуху, імпровізація, написання власних творів.

У кінці курсу студенти ознайомлюються зі станом сучасного розвитку професійного і самодіяльного виконавства на народних інструментах в Україні.

Вивчення предмета підвищує інтерес студентів-баяністів до рівня власної підготовки з основного музичного інструмента, оскільки вони розуміють, що саме високий рівень виконавства педагога є одним із засобів стимулювання навчання дітей гри на баяні (акордеоні). А вивчення предмета з позиції методів роботи педагога у навчанні індивідуальної гри на баяні відкриває для кожного студента шляхи удосконалення своїх музичних здібностей і виконавських можливостей. Закріплення теоретичних знань проходить під час проведення педагогічної практики з дітьми у студії або зі студентами-початківцями інших відділень коледжу.

Досвід показав, що введення в навчальний план музичного відділення коледжу вибіркової дисципліни методики навчання гри на баяні (акордеоні) відіграє велику стимулюючу роль у навчанні студентів, допомагає перебороти труднощі під час самостійної підготовки, виховує прагнення досягти найкращих успіхів у розвитку особистих професійних якостей у виконавстві.

Література

1. Ковтун В. Формування творчої особистості вчителя // Освіта. – 2001. - № 1.- С. 36-37.
2. Економова О., Бахонько Н. Розвиток творчої діяльності педагогів-музикантів // Освіта . - 2002. - №2 С. 48-53.
3. Кремінь В. Особливості функціонування професійної освіти в Україні // Освіта. - 2002, №3. - С. 5-7.
4. Гаркуша Л. Деякі аспекти підготовки майбутнього педагога-музиканта в класі спеціального фортепіано // Коледжанин. - 2003. - №20. - С. 39-45.
5. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. - К.: Академвидав. - 2004.- С. – 351.

УДК 378.015.3:005.32:785

О. В. Соколова

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В ІНСТРУМЕНТАЛЬНОМУ КЛАСІ

В статтє определены и описаны принципы, педагогические условия и методы формирования мотивации к педагогическому творчеству будущих учителей музыки на занятиях в инструментальном классе.

Ключевые слова: педагогическое творчество, мотивация к педагогическому творчеству, инструментальная подготовка учителя музыки.

The paper identified and described the principles, conditions and methods of teaching building motivation for pedagogical creativity of future music teachers in the classroom in the instrument class.

Keywords: pedagogical creativity, motivation to teacher creativity, instrumental music teacher preparation.